

Til:

Klima- og miljødepartementet

Sendt til:

Rovviltnemnda i region 3 v/
Statsforvalteren i Innlandet
sfinpost@statsforvalteren.no

Fra:

NOAH – for dyrs rettigheter
Dronningens gate 13
0152 Oslo
register@dyrsrettigheter.no

Ref: 38/23

Dato: 27.11.2023

Klage på vedtak om kvote for lisensfelling av ulv i region 3/Oppland i 2023-2024

NOAH – for dyrs rettigheter påklager rovviltnemnda i region 3 sitt vedtak om kvote og område for lisensfelling av ulv i region 3/Oppland i 2023-2024. Rovviltnemnda har vedtatt en kvote på fem ulver i hele region 3 i perioden fra 1. desember 2023 til og med 31. mai 2024.

Innledende kommentarer

NOAH mener at vedtaket utgjør svært uforsvarlig forvaltning av ulv, og strider mot nasjonal og internasjonal lov – §§ 5, 8, 9 og 18 i naturmangfoldloven (nml.), Grunnlovens § 112 og artikler 2 og 9 i Bernkonvensjonen. Ulv er kategorisert som kritisk truet på norsk rødliste, hvilket betyr at det er ekstremt høy risiko for at ulv dør ut fra norsk natur. Det er store utfordringer med den genetiske levedyktigheten til den skandinaviske ulvebestanden. Innavl er en av de største truslene mot langsiktig overlevelse av bestanden. Innavlskoeffisienten er fortsatt meget høy (0,24 i 2022), og risikoen knyttet til innavl er ikke redusert i en grad som ville gi grunn til å skyte ulv. Bestanden må være mye større for at den skal overleve på lang sikt, og den eneste muligheten for å få tilført nye gener til bestanden er å la streifende ulv få vandre utenfor det knappe 5 % av Norges areal som er avsatt til ynglende ulv (ulvesonen).

Norge står midt i naturkrisen og det å skyte truede dyr er meget uverdigg. NOAH minner også om at Norge nylig signerte en ny naturavtale (Kunming-Montreal rammeverket for naturmangfold). I avtalen er det et klart mål om å «*Sikre hastetiltak for å stanse menneskelig induisert utryddelse av kjente truede arter og for bevaring av arter, spesielt truede arter, for å vesentlig redusere risikoen for utryddelse, samt å opprettholde og gjenopprette det genetiske mangfoldet innenfor*

og mellom populasjoner av lokale, ville og domestiserte arter for å opprettholde deres tilpasningspotensiale (...) og effektivt administrere interaksjoner mellom mennesker og ville dyr for å minimere konflikter mellom mennesker og ville dyr for sameksistens». Avtalens ordlyd er helt tydelig på at truede bestander skal beskyttes og menneskeskapt desimering skal umiddelbart stoppes. Det å holde en bestand av en kritisk truet art nede på utrydningstruet nivå gjennom lisensjakt og kontinuerlige skadefellingstillatelser strider med den nye naturavtalen.

Alle individer av en art har en egenverdi og en rett til å leve. Lisensfelling påfører dyr store lidelser, og er ineffektivt med tanke på å hindre «skade». Å skyte fem ulv vil uansett ikke stanse eller vesentlig redusere skadesituasjonen, siden nye ulver vil ta deres plass. Ved å ikke iverksette forebyggende tiltak som hindrer ulv adgang til sau, vil nye ulver stadig komme til, uten at problemet stanses. Vi trenger økt toleranse for ville dyr, spesielt rovdyr, og vil man beskytte beitedyr finnes det en rekke tiltak som har bevist større effekt enn å ta livet av rovdyr.

NOAHs vurdering

1. Vilkåret om bestandens overlevelse er ikke oppfylt

NOAH uttrykker stor bekymring over at rovviltnemnda i det hele tatt tillater lisensfelling av ulv som er kategorisert som kritisk truet på den norske rødlista. Ved å skyte alle ulver som vandrer utenfor ulvesonen, gis det ikke rom for vandring, noe ulvebestanden er helt avhengig av for å overleve. Generelt mener NOAH at ulver må tillates å vandre nettopp fordi det er den eneste måten å tilføre nye gener og sørge for at det er en mulighet for enslige foreldre å danne nye par slik at revirene kan holde seg stabile. På den måten unngår man med stor sannsynlighet unødige skader på beitedyr.

Bestandsmålet for ulv er satt slik at ynglinger utenfor ulvesonen skal medregnes, jf. § 3 første ledd i rovviltforskriften. Det var opprinnelig ikke ment at prinsippet om geografisk differensiert forvaltning skulle anvendes slik at det ikke kan forekomme ynglinger i det hele tatt utenfor ulvesonen.

Praksisen som allerede har medført nulltoleranse for ulv utenfor ulvesonen kan ikke forsvares å være i samsvar med Bernkonvensjonen. Det skal ikke felles ulv for å regulere bestanden ned før vi har en levedyktig bestand av ulv i Norge og så lenge ulven er oppført i vedlegg II av Bernkonvensjonen.

Ulven er kategorisert som sterkt truet på den svenske rødlista 2020. Det betyr at bestandens status i Sverige har forverret seg sammenlignet med rødliste-vurderingen fra 2015 da ulven var kategorisert som sårbar. Dette kunnskapsgrunnlaget burde ha vært tatt med i vurdering av

vilkåret om bestandens overlevelse i Skandinavia. Rødlistevurdering gir et mer helhetlig bilde om bestandens status enn de matematiske beregningene om populasjonsstørrelsen med ulike beskatningsnivå. Det er ikke vurdert viktigheten av å tilrettelegge vandring av ulv og av å beskytte og opprettholde sosial struktur i ulvebestanden, for bestandens overlevelse på lang sikt.

Vinterens overvåkning av ulv i Norge viser at det er færre enn 100 ulv i landet.¹ Det er registrert kun 43-44 ulver som holder innenfor Norges grenser. Det er første gang siden vinteren 2015-2016 at det påvises færre enn 100 ulver i Norge. Dette er svært bekymringsverdig, og det betyr at det ikke under noen omstendigheter bør gjennomføres lisensfelling av ulv.

Føre-var-prinsippet:

NOAH mener at på grunn av det høye nivået av innavl i den skandinaviske ulvebestanden som utgjør en stor trussel mot ulvebestandens overlevelse på lang sikt, og tatt i betraktning at flere stabile familiegrupper og revirmarkerende par har blitt skutt de siste årene, bør føre-var-prinsippet komme til anvendelse i denne saken. Det må sikres at ethvert tiltak som planlegges og gjennomføres, ikke medfører fare for langsiktig overlevelse og levedyktighet av ulvebestanden i Norge. I denne forbindelse er NOAH spesielt bekymret for at vedtaket ikke angir hva slags innsats som skal gjøres for å identifisere den genetiske opprinnelsen til streifende ulv.

Med tanke på at innavl er en alvorlig trussel mot den skandinaviske ulvebestanden, bør innsats og ressurser for å identifisere genetisk viktige individer gis mye større betydning enn det som kommer fram i vedtaket.

NOAH mener at rovviltnemnda i dette tilfellet ikke har sikret at fellingen ikke medfører fare for langsiktig overlevelse og levedyktighet av den skandinaviske ulvebestanden i Norge, og vilkåret om bestandens overlevelse er dermed ikke oppfylt, jf. nml. § 18.

2. Vilkåret om skade er ikke oppfylt

NOAH mener at det ikke er tilstrekkelig grunn til å anta at ulv som dukker opp i regionen utgjør et skadepotensial for fremtidig beitesesong. Mest sannsynlig vil de fleste av disse ulvene vandre videre og forlate området før beitedyr slippes på beitet.

NOAH mener at det ikke finnes noe juridisk grunnlag for å åpne for lisensfelling av ulv, jf. nml. § 18 bokstav b. NOAH mener at skadeomfanget i region 3 ikke er av en slik størrelse eller alvorlighet som tilsier at det bør iverksettes lisensjakt på en kritisk truet art. Det er et svært

¹ <https://rovdata.no/Nyheter/ArtMID/17026/ArticleID/6346/Under-100-ulver-pavist-i-Norge-hittil-i-vinter.aspx>.

begrenset skadeomfang i regionen. Det er ikke dokumentert tap av sau til ulv i verken 2021 eller 2022.

NOAH henviser til Revised Resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention, vedtatt av den Stående Komiteen den 2. desember 2011 hvor det lyder i henhold til anvendelse og fortolkning av artikkel 9 første ledd bokstav b (som tilsvarer nml. § 18 første ledd bokstav b): «(...) *The exceptions should be proportional to the damage suffered (...)*».

På lignende måte har Lovavdelingen uttalt at «*loven oppstiller et visst minstekrav til skadens alvorlighetsgrad og omfang, før uttak kan skje*» (Lovavdelingens uttalelse den 15.12.2016, s 5). NOAH mener at dette minstekravet ikke er oppfylt i vedtaket.

NOAH kan ikke se at rovviltnemnda har gitt begrunnelse eller vist bevis om at skade forårsaket av ulv i region 3 eller at skadepotensialet er av et slikt omfang eller alvorlighetsgrad at nml. § 18 første ledd bokstav b kan anses å være oppfylt. Det finnes ingen dokumentasjon på at skadepotensialet er stort i region 3 i vedtaket. NOAH understreker at dette ikke er en faglig og kunnskapsbasert avgjørelse slik aktsomhetsplikten knyttet til nml. §§ 4-12 krever ved behandling i offentlige vedtak.

3. Vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger er ikke oppfylt

Ifølge naturmangfoldlovens § 18 er det adgang til lisensfelling kun dersom vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, er oppfylt. Det finnes mange alternativer til nedskyting av ulv, men disse er ikke vurdert av rovviltnemnda. Derfor oppfyller ikke vedtaket vilkåret om at felling bare kan tillates hvis formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. § 18 andre ledd i nml.

NOAH påpeker at bedøving og flytting av enkeltindivider av ulv til andre områder er et virkemiddel som ofte ikke blir vurdert eller brukt i såkalte «skadesituasjoner». Det må også vurderes å flytte husdyr til områder der det er mindre sannsynlighet for konflikt mellom beitedyr og rovdyr. Om våren kan utslipp av beitedyr til utmark utsettes. Det er også mulig å gjennomføre tiltak slik at beitedyr ikke slippes ut i rovdyrområder overhodet. Forvaltningen har gode intensiver i form av tydelig økonomisk kompensasjon for innkjøp av fôr til fôring på gårder. Det finnes også tilskudd til sauehold som velger å holde dyrene hjemme i beitesesongen. Det finnes

også rovviltsikre gjerder, droner, vokterhund og flaggliner, som alle er forebyggende tiltak som har vist seg å være effektivt i andre land.^{2 3}

NOAH minner om at en av hovedkonklusjonene fra studier om hvordan redusere rovdyr- og husdyrkonflikter er at det bør legges mer vekt på ikke-letale forebyggende tiltak.^{4 5 6 7 8 9}

Oppfatningen av at konfliktene kan dempes og tilliten til forvaltning økes kun ved å drepe ulv, er ikke kunnskapsbasert og unnlater å ta hensyn til noen av de viktigste faktorene som driver konflikt. I tillegg viser erfaringer at lisensfelling av ulv kun har økt konfliktnivået i samfunnet og fortsetter å skape konflikt også lokalt, men de stemmene som vil ha ulv der de bor, er helt utelatt fra rovviltnemndas vurdering.

NOAH mener dermed at rovviltnemndenes vurdering av dette vilkåret er mangelfull og at vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger ikke er oppfylt.

Konklusjon

NOAH – for dyrs rettigheter mener at vedtaket utgjør svært uforsvarlig forvaltning av ulv, og strider mot nasjonal og internasjonal lov – §§ 5, 8, 9 og 18 i naturmangfoldloven (nml.), Grunnlovens § 112 og artikler 2 og 9 i Bernkonvensjonen. NOAH ber derfor om at rovviltnemndas vedtak omgjøres slik at det ikke tillates noen lisensfelling av ulv i region 3.

Med hilsen

NOAH – for dyrs rettigheter v/
Henriette L. Diesen (biolog)

² Iliopoulos et al., 2019. Tools for co-existence: fladry corrals efficiently repel wild wolves (*Canis lupus*) from experimental baiting sites.

<https://bioone.org/journals/wildlife-research/volume-46/issue-6/WR18146/Tools-for-co-existence--fladry-corrals-efficiently-repel-wild/10.1071/WR18146.short>

³ Bruns, Antonia & Waltert, Matthias & Khorozyan, Igor. (2020). The effectiveness of livestock protection measures against wolves (*Canis lupus*) and implications for their co-existence with humans. *Global Ecology and Conservation*. 21. e00868. 10.1016/j.gecco.2019.e00868.

⁴ Rigg, R., Find'ò, S., Wechselberger, M., Gorman, M. L., Sillero-Zubiri, C., & Macdonald, D. W. (2011). Mitigating carnivore–livestock conflict in Europe: lessons from Slovakia. *Oryx*, 45(2), 272-280.

⁵ Karlsson, J., & Johansson, Ö. (2010). Predictability of repeated carnivore attacks on livestock favours reactive use of mitigation measures. *Journal of Applied Ecology*, 47(1), 166-171.

⁶ <https://www.science.org/content/article/no-proof-shooting-predators-saves-livestock>.

⁷ Treves, Adrian., Krofel, Miha., & McManus, Jeannine. Predator control should not be a shot in the dark. *Front Ecol Environ* 2016; 14(7): 380– 388, doi:10.1002/fee.1312.

⁸ Bruns, Antonia & Waltert, Matthias & Khorozyan, Igor. (2020). The effectiveness of livestock protection measures against wolves (*Canis lupus*) and implications for their co-existence with humans. *Global Ecology and Conservation*. 21. e00868. 10.1016/j.gecco.2019.e00868.

⁹ Miller, J.R.B., Stoner, K.J., Cejtin, M.R., Meyer, T.K., Middleton, A.D. and Schmitz, O.J. (2016), Effectiveness of contemporary techniques for reducing livestock depredations by large carnivores. *Wildl. Soc. Bull.*, 40: 806-815. <https://doi.org/10.1002/wsb.720>.